

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

Warszawa, dnia 30 kwietnia 2008r.

DUS-07-187-BB/08

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 5.05.08.

nr. 2600, podpis *Borusewicz*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na pismo z dnia 2 kwietnia br. znak: BPS/DSK-043-270/08, przy którym przesłane zostało oświadczenie złożone przez senatora Kazimierza Kleinę podczas 7. posiedzenia Senatu RP w dniu 27 marca 2008 r. w sprawie możliwości przyznania inwalidztwa wojennego, bez potrzeby badania przez komisję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wszystkim osobom, które w ramach represji były deportowane na Syberię, a obecnie posiadającym uprawnienia kombatanckie uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Podstawowe uprawnienia kombatanatów, osób które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego zostały określone przepisami ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą kombatancką.

Uprawnieniami tymi objęte są między innymi osoby, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego, jak przykładowo z tytułu przebywania na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR.

W myśl przepisów wymienionej ustawy osobom, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego, tj. osobom, o których mowa w art.12 ust. 2 pkt 1 ustawy kombatanckiej, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidztwa, obecnie niezdolność do pracy, wskutek inwalidztwa, obecnie niezdolność do pracy, pozostającego w związku z pobytem w miejscach określonych w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy obok uprawnień wynikających z przepisów ustawy przysługują także uprawnienia do świadczeń pieniężnych, w tym renty inwalidy wojennego

i innych określonych uprawnień uregulowanych przepisami ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87, z późn. zm.).

W związku z tym do świadczeń pieniężnych i uprawnień wynikających zarówno z przepisów ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz przepisów ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin uprawnionymi są te osoby, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidztwa, niezdolności do pracy, wskutek inwalidztwa, niezdolności do pracy, pozostającej w związku z pobytem w miejscach represji wojennych i okresu powojennego jak przykładowo pobytem na przymusowym zesłaniu i deportacji w ZSRR.

Za inwalidztwo, niezdolność do pracy, pozostające w związku z pobytem na przymusowym zesłaniu i deportacji w ZSRR uważa się inwalidztwo, niezdolność do pracy, będące następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób pozostających w związku z tym pobytem.

Związek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób z pobytem w tych miejscach, a także związek inwalidztwa, niezdolności do pracy, z takim pobytem ustala lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Przy ocenie niezdolności do pracy, stopnia niezdolności i jej ustalenia stosowane są przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.).

Oceny niezdolności do pracy i jej stopnia dokonuje w formie orzeczenia lekarskiego lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ocena niezdolności do pracy i jej stopnia obejmuje datę powstania niezdolności do pracy, trwałość lub przewidywany okres niezdolności do pracy, związek przyczynowy niezdolności do pracy, trwałość lub przewidywany okres niezdolności do samodzielnej egzystencji, celowość przekwalifikowania zawodowego.

Od orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wszyscy lekarze orzecznicy ZUS i członkowie komisji lekarskich ZUS przy orzekaniu niezdolności do pracy związani są zasadami zawartymi w przepisach rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz.U. Nr 273, poz. 2711).

Zgodnie z tymi zasadami lekarz orzecznik ZUS wydaje orzeczenie na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanego.

Lekarz orzecznik ZUS może wydać orzeczenie na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku oraz po przeprowadzeniu bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby zainteresowanej lub może wydać orzeczenie bez bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby zainteresowanej, w przypadku gdy dołączona do wniosku dokumentacja jest wystarczająca do wydania orzeczenia.

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy osoby zainteresowanej uwzględniany jest stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji.

Uwzględniana jest także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz przekwalifikowania zawodowego. Brany jest również pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne osoby zainteresowanej.

Ponadto przed wydaniem orzeczenia lekarz orzecznik ZUS może także zlecić uzupełnienie dokumentacji, w szczególności o opinie lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej.

Należy dodać, iż lekarzem orzecznikiem ZUS i członkiem komisji lekarskiej ZUS może być lekarz spełniający łącznie następujące warunki: jest specjalistą, w szczególności w zakresie następujących dziedzin medycyny: chorób wewnętrznych, chirurgii, neurologii, psychiatrii, medycyny pracy, medycyny społecznej oraz odbył przeszkolenie w zakresie ustalonym przez Prezesa ZUS.

Powyższe wskazuje, że przy orzekaniu niezdolności do pracy lekarze orzecznicy ZUS i członkowie komisji lekarskiej ZUS nie kierują się swobodną oceną, lecz obowiązującymi uregulowaniami dotyczącymi orzekania.

Należy także dodać, iż każda sprawa o przyznanie renty rozpatrywana jest indywidualnie.

Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS stanowi podstawę dla organu rentowego do wydania decyzji w sprawach świadczeń, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy.

Gdy u osoby zainteresowanej nie zostanie stwierdzona niezdolność do pracy będąca następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób pozostających w związku

z pobytem na przymusowym zesłaniu i deportacji w ZSRR renta inwalidy wojennego jak również inne uprawnienia wynikające z przepisów wymienionej ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin nie mogą być przyznane.

Pragnę równocześnie dodać, iż w okresie od 1954 r. do dnia wprowadzenia w życie zasad orzekania o niezdolności do pracy, tj. do dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. Nr 100, poz. 461) warunkiem do nabycia renty inwalidzkiej (w tym renty z tytułu choroby zawodowej) było ustalenie inwalidztwa, definiowanego jako niezdolność zatrudnienia.

Pomimo takiego określenia inwalidztwa ówczesne przepisy przewidywały także możliwość stwierdzenia inwalidztwa uprawniającego do renty z powodu szczególnych naruszeń sprawności organizmu, nawet jeżeli to inwalidztwo nie ograniczało zdolności do wykonywania zatrudnienia. W praktyce oznaczało to, że niejednokrotnie renty były przyznawane osobom, które mogły i powinny kontynuować zatrudnienie.

Obowiązujące od dnia 1 września 1997 r. zasady orzekania w sprawach rentowych uzależniają prawo do renty od utraty lub istotnego ograniczenia zdolności do pracy zarobkowej.

Wprowadzenie takiego pojęcia niezdolności do pracy miało na celu umożliwienie uwolnienia systemu ubezpieczeń społecznych od konieczności przyznawania świadczeń ze względów socjalnych. Chodziło o to aby renty otrzymywali tylko ci ubezpieczeni, którzy rzeczywiście utracili zdolność do osiągania dochodów z pracy i którym renta powinna zastąpić utracone zarobki.

Przyjęte zasady w powołanej ustawie z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i ubezpieczeniu społecznym zostały przeniesione do obowiązujących od dnia 1 stycznia 1999 r. przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Renta jest świadczeniem długookresowym, które zgodnie z generalną zasadą przyjętą w systemie emerytalno – rentowym przysługuje po spełnieniu określonych warunków. Związana jest ona z utratą lub ograniczeniem zdolności do pracy zarobkowej.

Renta przyznawana jest tylko w przypadku utraty lub znacznego ograniczenia zdolności do pracy. Przyznanie tego świadczenia związane jest z brakiem pozytywnych rokowań dotyczących odzyskania zdolności do podjęcia dotychczasowej pracy lub podjęcia

innej pracy. Osoba ubiegająca się o rentę musi spełniać istotne warunki do przyznania tego świadczenia.

W wypadku osoby represjonowanej, przebywającej na przymusowym zesłaniu lub deportacji w ZSRR, tym warunkiem jest powstanie inwalidztwa, niezdolności do pracy wskutek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób pozostających w związku z tym pobytem.

Pragnę również zauważyć, iż w systemie emerytalno – rentowym przyjęta została generalna zasada obejmująca wszystkie osoby ubiegające się o przyznanie renty, niezależnie od przynależności do grupy zawodowej lub tytułu ubiegania się o to świadczenie, zgodnie z którą orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji.

Od decyzji tej osobie zainteresowanej przysługuje prawo odwołania na drodze sądowej – do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych oraz sądu apelacyjnego.

Wyroki sądów wiążą strony i sąd, który go wydał, jak również wiążą wszystkie organy.

Uwzględniając powyższe brak jest podstaw do podejmowania działań w kierunku przyznawania rent osobom, które przebywały na przymusowym zesłaniu lub deportacji w ZSRR z samego tytułu przebywania w tych miejscach. Bowiern osoby te z samego tytułu przebywania na przymusowym zesłaniu lub deportacji w ZSRR, w razie otrzymania uprawnień kombatanckich, objęte są uprawnieniami do dodatku kombatanckiego, dodatku kompensacyjnego, ryczałtu energetycznego, jak również szeregu innych uprawnień wynikających z powołanych przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

z up. MINISTER
Radosław Mleczko
PODSEKRETARZ STANU